

Vantaan kaupungin lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi terveydenhuoltolain ja sosiaalihuoltolain muuttamisesta

Lausunnonantajan organisaatio

X Kunta tai kuntayhtymä

o Sairaanhoidopiiri

o Valtion viranomainen

o Muu

Muita kommentteja

Vantaan kaupunki antoi hyvin kriittisen lausuntonsa keväällä 2020 lausuntokierroksella olleesta hallituksen esityksestä. Tuolloin esitettiin erittäin nopealla aikataululla merkittäviä muutoksia valmiutta koskeviin vastuusuhteisiin ja resurssien johtamiseen häiriötilanteissa. Nyt lausunnonlehdelle annettussa hallituksen esitysluonnoksessa ehdotetaan muutoksia tilannekuvan muodostamiseen ja tilannekuvan muodostamisen valmistelun ohjaukseen ja koordinointiin. Esityksessä ei siis enää ehdoteta suoria muutoksia vastuusuhteisiin tai resurssien johtamiseen poikkeusoloissa. Tältä osin esitys on mennyt annettujen palautteiden perusteella parempaan suuntaan.

Esitetyt muutokset on kuitenkin edelleen tarkoitus saada voimaan nopealla aikataululla vuoden 2021 alusta lukien. Tämä on ongelmallista. Valmiutta ja tilannekuvaa koskevia lainsäädännön muutoksia ei pitäisi tehdä nopealla aikataululla kesken koko yhteiskuntaa merkittävästi koetelleen koronapandemian. Kiireelliselle aikataululle ei ole asianmukaisia perusteluja. Kokonaisuus tulisi arvioida ja tarvittavat muutokset tehdä epidemian rauhoituttua siten, että tarpeet yhteiskunnan valmiutta ja häiriötilanteiden johtamista koskeville muutoksille on huolella arvioitu.

Esityksen perusteluissa todetaan, että säädösten voimaantuloa ei voida lykätä sosiaali- ja terveydenhuollon rakenneuudistuksen yhteyteen, vaan rakenneuudistuksen voimaantullessa jo käynnissä oleva toiminta voidaan mukauttaa suoraan uusiin rakenteisiin. Tällainen muutosten kytkeminen tässä vaiheessa keskeneräiseen rakenneuudistukseen on ongelmallinen. Muutokset tulisi tehdä vasta mahdollisesti toteutuvan sote-uudistuksen yhteydessä, jolloin olisi tarkkaan mietittävä kuntien ja sote-maakuntien välinen yhteistyö ja tehtäväjako valmiusasioissa.

Vantaan kaupunki toistaa jo aikaisemman näkemyksensä siitä, että yhteisen tilannekuvan ja kriisijohtamisen näkökulmasta on erittäin tärkeää, että tietojen vaihtoa ja kokonaiskuvan muodostamista parannetaan valtionhallinnon eri toimijoiden kesken ja myös valtion, suurten kaupunkien ja sairaanhoidopiirien kesken. Kansallisen tason linjausten tulisi olla selkeitä, realistisia ja toteuttamiskelpoisia. Kansallisen tilannekuvan tulisi olla yhtenäinen ja yhteisesti muodostettu. Erittäin merkittävä osa pandemiaan liittyvistä käytännön toimenpiteistä tehdään kunnissa. Ongelmana on nyt ollut se, että tiedot eivät kulje ministeriöstä ja sairaanhoidopiiristä kaupunkeihin. Vantaan kaupunki on lähettänyt koronakriisin alusta lähtien säännöllisesti ministeriöille, HUS:lle ja keskushallinnon turvallisuuden toimijoille koronatilanneraporttinsa. Koska kaupungit olivat keskushallinnon ohjeiden ja suositusten keskeisiä toimeenpanijoita, yhteisen tilannekuvan muodostaminen on erittäin tärkeää. Jatkossa tulee parantaa erityisesti tiedonkulkua ja tilannekuvan välittämistä keskushallinnosta paikallishallintoon.

Hallituksen esityksen luonnoksessa ehdotetaan sääntelyä sosiaalihuollon varautumisesta. Kunnan yleisestä varautumisvelvollisuudesta säädetään jo valmiuslaissa. Sosiaalihuollon varautuminen on osa kunnan kokonaisvarautumista ja kunnan vastuu asiassa on voimassa olevan lainsäädännön mukaan selvä.

Hallituksen esityksen luonnoksen mukaan sairaanhoitopiireille, joissa on yliopistollinen sairaala, annettaisiin tehtäväksi sosiaali- ja terveydenhuollon valmiussuunnittelun ohjaus valtakunnallisten yhtenäisten periaatteiden mukaisesti omalla erityisvastuualueellaan. Kyseisen ohjauksen luonne ja laajuus jää esityksessä epäselväksi. Ehdotettu muutos ei selkiytä nykytilannetta. Vaarana on, että ohjaus menee päällekkäin kuntien tehtävien ja vastuiden kanssa.

Esityksen mukaan sairaanhoitopiirin kunnille tulisi velvoite laatia yhdessä alueen yhteinen sosiaalihuollon valmiussuunnitelma, joka laadittaisiin keskussairaalan sijaintikunnan sosiaalihuollon viranomaisen johdolla. Kaikkien alueen kuntien olisi osallistuttava työhön. Kyseessä olisi massiivinen yhteensovittamistyö monella tavalla hyvin erilaisten kuntien kesken.

Esityksen mukaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymän on päätettävä yhteistyössä alueensa kuntien kanssa terveydenhuollon alueellisesta varautumisesta normaaliolojen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin. Sairaanhoitopiirin kuntayhtymä on lisäksi velvollinen laatimaan yhteistyössä alueensa kuntien kanssa terveydenhuollon alueellisen valmiussuunnitelman. Ehdotettu säännös on ristiriidassa valmiuslain kunnille antaman velvoitteen kanssa.